

Somalia: Bantu/jareer

- Hvem er bantu/jareer?
- Hvor i Somalia bor bantu/jareer-befolkningen?
 - Hvor stor andel av befolkningen i Somalia utgjør bantu/jareer?
- Sosioøkonomiske forhold for bantu/jareer-befolkningen
- Hva slags forhold har bantu/jareer til somaliske klaner?
 - Tilgang til konfliktløsningsmekanismer
 - Giftemål mellom bantu/jareer og etniske somaliere

Innledning og kildetilfang

Bantu-somaliere eller jareer (heretter bantu/jareer) er betegnelser som brukes om flere lavstatusgrupper i Somalia, som av majoritetssomaliere¹ flest ikke anses å ha et somalisk opphav.

Kildematerialet om bantu/jareer, utover den generelle observasjonen at de utgjør en ressurs svak lavstatusgruppe, er tynt. Det skyldes trolig både at gruppen mangler de politiske og økonomiske ressursene til å gjøre omverdenen oppmerksom på sin situasjon, og at det siden 1980-tallet har vært umulig eller svært utfordrende å gjøre feltarbeid i Sør-Somalia, hvor de fleste bantu/jareer lever.

Antropologiske og historiske studier som omhandler eller omtaler bantu/jareer – deriblant Catherine Besteman (1999), Ken Menkhaus (2003, 2010), Virginia Luling (2002), Bernhard Helander (2003a, b) og Mohamed A. Eno (2005) – er til- årskomne, og baserer seg i hovedsak på feltarbeid foretatt før statskollapsen i 1991. Gitt betydningen av klan- og gruppetilhørighet i Somalia den dag i dag, danner studiene imidlertid et grunnlag for å forstå det skjeve maktforholdet mellom somaliere fra majoritetsklaner og bantu/jareer, og hva det betyr for tilgang til ressurser, konfliktløsning og ekteskapsinngåelse.

¹ Med majoritetssomaliere menes somaliere som tilhører en av de somaliske klanfamiliene – Darod, Hawiye, Dir, Issac og Digil-Mirifle (Rahanweyn). Bantu/jareer tilhører i noen tilfeller slektskapslinjer med lav stauts i Rahanweyn- og Digil-klaner, men anses likevel ikke som «fullverdige somaliere» av den grunn (se nedenfor).

I tillegg baserer Landinfo seg på annen forskningslitteratur, nyhetssaker og intervjuer med personer fra bantu/jareer-grupper i Mogadishu og Garowe forsommeren 2022.

Hvem er bantu/jareer?

Jareer, eller bantu-somaliere, er betegnelser som brukes om en svært heterogen befolkningsgruppe i Somalia, som har til felles at de ikke anses å ha et etnisk somalisk opphav.² Noen grupper stammer fra befolkningen som bodde i dagens somaliske områder før den somaliske ekspansjonen flere hundre år tilbake, mens andre er etterkommere av slaver som ble holdt av somaliske klaner frem til kolonitiden. De ulike bantu/jareer-gruppene deler følgelig verken historie, kultur eller leveområder, men har til felles at de generelt blir sett ned på av majoritets-somaliere og befinner seg i det nederste sosiale samfunnssjiktet i Somalia (Eno 2005; Eno & Kusow 2014; Luling 2006; Menkhaus 2010, s. 479-481).

Jareer betyr «hard, krøllet», viser til «krøllet hår»³, og henspiller på at bantu/jareer flest skiller seg utseendemessig fra majoritetssomaliere ved å ha mer stereotypiske afrikanske trekk (Besteman 1999, s. 113-131).⁴ Noen anser jareer som en utdatert betegnelse på grunn av dens rasistiske konnotasjoner, og foretrekker i stedet å bruke «bantu» eller «bantu-somaliere». Andre peker på at jareer eller jareer weyn er betegnelsen som oftest brukes av gruppen selv i Somalia (Besteman & Van Lehman 2018, s. 299; Menkhaus 2010, s. 93). Landinfo deler denne erfaringen, men har i denne responsen valgt å bruke bantu/jareer.

Et sentralt poeng er likevel at både jareer og bantu-somalier er betegnelser for å beskrive bantu/jareer-befolkningen vis-à-vis andre, særlig etniske majoritets-somaliere. Som vi kommer tilbake til, tilhører bantu/jareer i Somalia ulike grupper og klaner, og vil i mange sammenhenger oppgi navnet på denne fremfor bantu-somalier eller jareer.

Hvor i Somalia bor bantu/jareer?

Bantu/jareer-gruppene har historisk vært bosatt i landsbyer langs og mellom Shabelle- og Juba-elvene, hvor de har drevet jordbruk. I takt med urbanisering og

² Det betyr på ingen måte at bantu/jareer ikke ser på seg selv som somaliere. Mange understreker nettopp at de er somaliere, selv om de ikke anses som etniske somaliere av majoritetsbefolkningen.

³ *Jileec* betyr myk, henspiller på «mykt, ikke-krøllet hår», og kan brukes om etniske somaliere vis-à-vis jareer (Besteman 1999, s. 116).

⁴ I realiteten er det en betydelig overlapp, også utseendemessig, mellom befolkningene i Sør-Somalia, slik at den viktigste distinksjonen mellom bantu/jareer og etniske somaliere forblir ens klantilhørighet og slektskapslinje (Luling 2002, s. 93-96).

som følge av at personer fra sterkere klaner tok eierskap til jordbruksområder langs elvene, først med byråkratiske midler på 1970-tallet (Besteman 2003) og deretter med makt på 1990-tallet, har imidlertid stadig flere flyttet til byene (Menkhaus 2010, s. 94).⁵

Forskeren Marc-Antoine Perouse de Montclos (2008, s. 295, 302-309) har på bakgrunn av en kartlegging av den somaliske befolkningen fra 1950-tallet (Lewis 1955) og sitt eget feltarbeid i Mombasa på 1990-tallet, plassert de historiske kjerneområdene til følgende bantu/jareer-grupper. Langs Shabelle-elven fra over grensen til Etiopia i nord til Jowhar i sør, plasserer han gruppene Reer Shebelle,⁶ Makanne, Reer Issa, Kabole og Shidle. Langs Juba-elven plasserer han Gobawein og Ribi⁷ i Gedo-distriktet i nord og ulike Mushunguli-grupper (også kalt Gosha) i Den nedre Jubadalen i sør. I området mellom elvene har han plassert Helai og Eile, og Tunni Torre i Nedre Shabelle. Merk at oversikten ikke er uttømmende, og delvis er basert på en svært tilårskommen studie.

Bantu/jareer er heller ikke på noen måte bundet til sine historiske kjerneområder. At virkeligheten er langt mer kompleks enn Perouse de Montclos' oversikt kan gi inntrykk av, illustreres av befolkningssammensetningen i landsbyen Loc i Midtre Juba på slutten av 1980-tallet, hvor antropologen Catherine Besteman (1999, s. 104) gjorde sitt feltarbeid. Av landsbyens 500 innbyggere, tilhørte flertallet bantu/jareer-grupper, hvorav de fleste var Reer Shabelle, mens de resterende var etterkommere av slavegjorte personer fra forskjellige østafrikanske samfunn, som hadde ankommet landsbyen fra ulike områder i Sør-Somalia.⁸

I kjølvannet av statskollapsen på 1990-tallet flyktet flere bantu/jareer fra landsbygda til byer i ulike deler av landet, hvor de ofte lever i slumområder eller i provisoriske bosetninger (Kilde A 2022). Landinfo møtte for eksempel representanter fra et relativt stort bantu/jareer-samfunn i Garowe i Puntland juni

⁵ Deler av bantu/jareer-befolkningen har historisk livnært seg som jordbrukere langs Shabelle- og Juba-elvene i noen av Somalias mest fruktbare områder. I takt med at jordbruk ble mer lønnsomt på 1970-tallet, ble flere av bantu/jareers jordbruksområder eksproprietert av staten eller overført til innflytelsesrike privatpersoner (Marchal & Yusuf 2016, s. 12-14). Etter at staten kollapset i 1991, gjaldt den sterkeste rett. Krigsherrer kjempet om kontroll over de mest lukrative områdene langs Shabelle- og Juba-elvene, og installerte seg som områdenes nye makthavere. Selv om bantu/jareer også før 1970-tallet var en sterkt marginalisert gruppe, innebar omveltningene at mange i løpet av én generasjon gikk fra å drive for seg selv, til å måtte arbeide som leilendinger for andre (Cassanelli ix-xiv).

⁶ Besteman (1999, s. 86) fant at det også var Reer Shabelle langs Juba-elven i Midtre Juba.

⁷ På et klankart utarbeidet av Abikar (1999), er Ribi oppført som en Hawiye-klan.

⁸ I tillegg var en fjerdedel av Locs befolkning boran (oromoer), mens bare en tiendedel var etniske somaliere (Besteman 1999, s. 104).

2022. De hadde flyktet fra Midtre Shabelle på begynnelsen av 1990-tallet, og siden levd som internt fordrevne i bosetninger utenfor Garowe.⁹

I tillegg er det flere eksempler på at bantu/jareer er integrert i somaliske klaner, hvor de tilhører slektskapslinjer med lav sosial status, såkalte *boon*.¹⁰ Luling (2002, s. 129-136) fant at en betydelig del av Geledi-samfunnet i Afgooye besto av slike sosialt laverestående slektskapslinjer, mens Helander (2003a, s. 51-52) anslo at 30 % av Hubeer-klanen i Bay-regionen gjorde det.

Hvor stor andel av befolkningen utgjør bantu/jareer-befolkningen?

Det er ikke foretatt folketellinger om andelen bantu/jareer i Somalia. De kvalifiserte gjetningene som er blitt gjort, spriker stort. Menkhaus (2003, s. 323) anslo at de utgjør 5 % av den totale befolkningen, mens Joakim Gundel (ACCORD 2009, s. 12, 14) mente at de kan utgjøre så mye som 20 %. Roland Marchal & Zakaria Yusuf (2016, s. 19) hevder at bantu/jareer utvilsomt utgjør flertallet i den befolkningsrike Nedre Shabelle-regionen.

Sosioøkonomiske forhold for bantu/jareer

Til tross for at bantu/jareer trolig utgjør majoriteten av befolkningen i deler av jordbruksområdene i Sør-Somalia, innebærer ikke det at de utgjør en majoritet i politisk forstand. Bantu/jareer er derimot blant gruppene med minst politisk representasjon i Somalia.¹¹

Selv i områder hvor de er i flertall, har de liten makt og er som regel underlagt dominerende somaliske klaners politiske og økonomiske interesser (Marchal & Yusuf 2016, s. 26-29). I et samfunn hvor det forventes at personer i politisk posisjon bruker denne til å tilgodese familie og klan (Landinfo 2020a),¹² innebærer det at bantu/jareer forbigås i de fleste sammenhenger.

Kildene Landinfo snakket med i 2022, fortalte at det er svært vanskelig for bantu/jareer å få arbeid hos myndighetene eller i den formelle sektoren. I stedet er de fleste dagarbeidere i landbruket eller i den uformelle sektoren i byene, som har til

⁹ Representantene fortalte at de fremdeles holdt kontakt med slektninger i Midtre Shabelle, og at de tidvis besøkte hverandre. De var dermed fremdeles godt orientert om situasjonen på sitt opprinnelige hjemsted.

¹⁰ Slektskapslinjer med høy status omtaler seg som «noble» (bilis), mens de med lav status omtales som «commoner» (boon). Historisk har giftemål mellom disse slektskapslinjene vært svært uvanlig (Luling 2002, s. 94; Luling & Adam 2015).

¹¹ Politisk representasjon i Somalia fordeles etter 4.5-prinsippet. De fire klanfamiliene Darod, Hawiye, Dir (inkludert Isaac) og Rahanweyn/Digil gis en lik andel, mens minoritetsgruppene til sammen tilgodeses en halv andel. Av underhusets 275 representanter er det syv bantu/jareer (Somali Dialogue Platform & Somali Public Agenda 2023, s. 7).

¹² Dette omtales i forskningslitteraturen som neo-patrimonialisme, for mer om dette, se Landinfos notat *Afrika sør for Sahara – om dokumenter og offentlig forvaltning* fra 2007 (s. 11-13).

felles at arbeidet er hardt og inntjeningen liten. Kilde A med en stilling ved en internasjonal organisasjon, påpekte at han var unntaket, og viste til at hans universitetsutdannede bror arbeidet som renholder. Kilde B hadde elleve barn, hvorav bare ett hadde gått på skole. Kilden bemerket at skolegang er dyrt og ikke lønner seg, siden den uansett ikke fører til bedre arbeid.

Mangelen på innflytelse og ressurser blir spesielt tydelig under kriser. Bantu/jareer-befolkningen var for eksempel blant gruppene som var mest utsatt for vold og overgrep i kjølvannet av statskollapsen i 1991 og for sult og sultedød under hungersnødene i 1991/92 og 2011/12 (Menkhaus 2012).¹³

I en studie av hungersnøden 2011/12, fant Nisar Majid og Stephen McDowell (2012) at selv om tørken var verre i andre områder i Sør-Somalia, var det flest som døde av hungersnød i delstater med stor bantu/jareer-befolkning. Forfatterne tilskrev dette blant annet at bantu/jareer har færre politiske og økonomiske ressurser enn de mektigste somaliske klanene. Eksempelvis mottar de langt mindre i pengeoverføringer fra slektninger i diasporaen, enn somaliere fra mer ressurssterke klaner (se også Landinfo 2020b, 2021).

Hva slags forhold har bantu/jareer til somaliske klaner?

I tråd med at bantu/jareer er en heterogen befolkningsgruppe som består av vidt forskjellige grupper med ulik bakgrunn, historie og hjemmeområder, har de også ulike former for tilknytninger til de somaliske klanene de bor iblant. Noen er tilknyttet somaliske klaner,¹⁴ hvor de tilhører slektskapslinjer med lav status, mens andre, eksempelvis Mushunguli,¹⁵ opprettholder særegne stammeidentiteter (Menkhaus 2003, s. 329-331).

De ulike gruppene har imidlertid til felles at de som regel er økonomisk, politisk og militært underlegne de somaliske klanene de bor iblant, og derfor må forholde seg til dem som den svakeste parten. Forholdet mellom en bantu/jareer-gruppe og den somaliske patron-klanen kan likefullt variere i tid og sted, fra gjensidige avhengighetsforhold til grov utnyttelse (se for eksempel Besteman 1999, s. 132-158).

¹³ Det er anslått at om lag 250 000 døde som følge av matvaremangel både i 91/92 og i 11/12, og at Digil-Mirifle/Rahanweyn og bantu/jareer-jordbrukere var overrepresentert blant ofrene (se Landinfo 2020b, s. 10-13).

¹⁴ Dette gjelder i all hovedsak de såkalte jordbruksklanene (se Landinfo 2015, s. 17-18), eksempelvis Geledi og Hubeer, som omtalt ovenfor.

¹⁵ Mushunguli er etterkommere av blant andre slavegjort Zigua/Segeju-befolkning fra dagens Tanzania, som rømte og slo seg ned i Den nedre Jubadalen på midten av 1800-tallet (Besteman 1999, s. 62-66). Frem til i alle fall 1990-tallet hadde mange Mushunguli bevart sin etniske egenart og bantu-språk, og var på grunn av sin spesielle historie blant de somaliske flyktningene i Kenya som fikk størst internasjonal oppmerksomhet (se for eks. Swarns 2003).

Tilgang til konfliktløsningsmekanismer

Den somaliske staten har svært begrenset tilstedeværelse og kapasitet, samtidig som at justissektoren har lav troverdighet på grunn av utbredt korrupsjon og favorisering av personer med sterk klanbakgrunn. I stedet løses de fleste klan-konflikter på tradisjonelt vis, i tråd med lokal sedvanerett kalt *xeer*.¹⁶ Konfliktene løses typisk ved at eldre fra de involverte klanene møtes for å fastslå skyldspørsmålet og størrelsen på kompensasjonen (*diya*) gjerningspersonens klan skylder offerets klan (se Gundel 2006; Landinfo 2015, s. 10-11).

For at et kollektiv skal være i stand til å gjøre krav på en slik kompensasjon, er det imidlertid nødvendig at de har avskrekkingsskapasitet. Det vil si at det må fremstå som troverdig at kollektivet er i stand til å hevne seg dersom kompensasjonen ikke blir utbetalt (se Landinfo 2015, s. 11; 2020a, s. 2). De fleste bantu/jareer-grupper mangler avskrekkingsskapasitet overfor de somaliske klanene, og har derfor vært avhengige av å knytte seg til lokalt dominerende klaner (Gundel 2006, s. 26; Menkhaus 2003, s. 326).

Det foreligger ingen nyere studier av slike tilknytninger eller bantu/jareers tilgang til tradisjonelle konfliktløsningsmekanismer vis-à-vis somaliske klaner. Eldre studier viser imidlertid at tilgangen kunne være begrenset, også for grupper som var tilknyttet en sterk lokal klan. Menkhaus (2003, s. 327) og Besteman (1999, s. 128), som begge gjorde feltarbeid i Jubadalen på 1980-tallet, peker på eksempler hvor det var forventet at bantu/jareer bidro til å betale *diya* dersom et medlem fra patron-klanen ble drept, men at de ikke nødvendigvis kunne forvente bistand fra patron-klanen når de selv krevde kompensasjon fra en tredje klan.

Tilknytningene til somaliske klaner hadde lite å si under borgerkrigen på starten av 1990-tallet, da samfunnsnormene brøt sammen. I en studie av tradisjonell klan-basert rett i Somalia, omtaler Joakim Gundel (2006, s. 36-37) blant annet forholdet mellom bantu/jareer-gruppen Shidle og Abgaal-klaner i Midtre Shabelle. Selv om Shidle delte *xeer*-overenskomster¹⁷ med Abgaal-klanene, hadde det liten betydning i tiden etter statssammenbruddet, da klanene tok seg til rette i Shidle-befolkningens landområder. Ifølge Gundel ble Shidle kalt *looma ooye*, *looma aare* som betyr «dem ingen gråter for, og ingen vil hevne», og henspiller på at overgrep mot Shidle i denne perioden ikke fikk konsekvenser for gjerningsmenn fra mektigere klaner.¹⁸

Selv om situasjonen i dag ikke kan sammenlignes med situasjonen på starten av 1990-tallet, er det fortsatt slik at bantu/jareer-grupper som regel mangler avskrekkingsskapasitet overfor somaliske klaner, og dermed er den svakeste part i

¹⁶ Xeer er tradisjonell somalisk rettspraksis. Rent konkret viser den til kontrakter eller muntlige overenskomst mellom klaner, grupper eller *diya*-grupper som har med hverandre å gjøre, og skisserer rettigheter og plikter dem imellom (Gundel 2006, s. iii).

¹⁷ Se fotnote 16.

¹⁸ Landkonflikter mellom Shidle- og Abgaal-klaner blusser tidvis opp igjen (se Sheikh 2017, s. 9).

de fleste konflikter. En kilde, tilhørende Reer Shabelle, Landinfo intervjuet i Mogadishu mai 2022, oppga at utbetaling av kompensasjon praktiseres ulikt. Kilden mente at situasjonen var mer forutsigbar i rurale områder hvor en somalisk klan og en bantu/jareer-gruppe har levd side om side i lang tid og det foreligger en xeer-overenskomst dem imellom, enn hva den er i Mogadishu, hvor relasjoner mellom ulike grupper er mindre avklart (Kilde A, 2022).

Ekteskap mellom bantu/jareer og etniske somaliere

Valg av ekteskapspartner i Somalia er et kollektivt anliggende, hvor blant annet prinsippet om jevnbyrdighet tillegges vekt. Det innebærer at det bør være en sosial og økonomisk likhet mellom partene, og at de fleste familier ikke aksepterer at barna gifter seg under sin stand (se Landinfo 2018).

Somaliere fra de «noble» klanfamiliene¹⁹ og bantu/jareer befinner seg på hver sin ende av den sosiale rangstigen. Ekteskap dem imellom er derfor i utgangspunktet nærmest utenkelig, og vil i de fleste tilfeller verken tillates av familien eller aksepteres av storsamfunnet (se for eksempel Hill 2010, s. 9, 15).²⁰

Når det gjelder «jordbruksklaner»²¹, hvor noen bantu/jareer-grupper er tilknyttet slektskapslinjer med lavere status, viser Luling (2002, s. 94; Luling & Adam 2015, s. 144) og Helander (2003a, s. 52) til at slike ekteskap ikke er sosialt aksepterte, mens Besteman (1999, s. 89) viser til enkelte slike giftemål.²²

Kildene Landinfo snakket med i 2022, oppga at ekteskap mellom en bantu/jareer og en etnisk somalier i utgangspunktet ikke er akseptert, men helt unntaksvis forekommer. Kilde B, en eldre mann bosatt i Mogadishu, kjente kun til to slike ekteskap. Kilde C, en lokalt ansatt i en internasjonal organisasjon i Garowe, oppga at han kjente til flere slike ekteskap blant internt fordrevne. Han understreket imidlertid at disse ekteskapene ikke er representative for «ordinære ekteskaps-inngåelser», men gjaldt fraskilte somaliske kvinner, med flere barn fra tidligere ekteskap og som levde i bosetninger for internt fordrevne.

¹⁹ Klanfamiliene som historisk har referert til seg selv som «noble», er de såkalte nomadiske klanfamiliene Darod, Hawiye, Issac og Dir.

²⁰ For å understreke kløften i sosial status mellom bantu/jareer og somaliere fra de «noble» klanene, fortalte kilde A, som er ansatt i en internasjonal organisasjon i Mogadishu, at hans kvinnelige somaliske kollegaer er urolige for at familien skal få vite at de har sosial omgang med en mannlig bantu/jareer. De ba ham derfor om ikke å legge ut bilder som viser dem sammen i sosiale medier.

²¹ Jordbruksklaner er en betegnelse brukes om klanfamilien Digil/Mirifle (Rahanweyn), som historisk har hatt sitt tilholdssted mellom elvene, hvor de blant annet har livnært seg av jordbruk.

²² Besteman (1999, s. 89) gjorde sitt feltarbeid i den avsidesliggende landsbyen Loc i Midtre Juba. Hun viser til at noen somaliere fra nomadiske klaner, som ble omplassert til Sør-Somalia av staten på 70-tallet, slo seg ned i landsbyer dominert av bantu/jareer og giftet seg med bantu/jareer-kvinner. Landinfo mener at disse tilfellene ikke er representative for giftemål mellom bantu/jareer og etniske somaliere i Somalia som sådan.

Kilde A og B viste begge til et drap på en bantu/jareer i Mogadishu september 2018, som fikk stor oppmerksomhet i Somalia (Waafacusub Media 2018). Den drepte var onkel til en bantu/jareer som hadde giftet seg med en kvinne fra en Hawiye-klan, og drapet ble utført av brudens familie.²³ Landinfo er ikke kjent med andre lignende tilfeller, hvor en bantu/jareer har blitt drept som følge av et slikt ekteskap.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Abikar, A. (1999). *Clan Distribution of the Somalis in Horn of Africa*. Tilgjengelig fra s. 17 https://easo.europa.eu/sites/default/files/publications/2021_07_EASO_COI_Report_Somalia_Actors.pdf.

ACCORD, dvs. Austrian Centre for Country of Origin & Asylum Research and Documentation (2009, 15. desember). *Clans in Somalia: Report on a Lecture by Joakim Gundel, COI workshop Vienna, 15 may 2009*. Wien: Accord. Tilgjengelig fra https://www.ecoi.net/en/file/local/1193130/90_1261130976_accord-report-clans-in-somalia-revised-edition-20091215.pdf.

Besteman, Catherine (1999). *Unraveling Somalia: Race, Violence, and the Legacy of Slavery*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

²³ Den drepte var brudgommens onkel på farssiden. Brudens onkel, og formodentlig verge, på farssiden skal ha akseptert ekteskapet, men det gjorde ikke hennes mor og morsfamilie. Brudgommens onkel, som var involvert i ekteskapsinngåelsen, ble etter at ekteskapet var inngått, angrepet, knivstukket og brent levende av en mobb tilknyttet brudens mors familie (OHCHR 2019).

Besteman, Catherine (2003). Local Land Use Strategies and Outsider Politics: Title registration in the Middle Jubba Valley. I: Besteman, Catherine & Cassanelli, Lee V. (Red.), *The Struggle for Land in Southern Somalia: The War Behind the War* (s. 29-46). London: Haan.

Besteman, Catherine & Van Lehman, Daniel (2018). Somalia's Southern War: The Fight over Land and Labour. I: Keating, Michael & Waldman, Matt (Red.), *War and Peace in Somalia: National Grievances, Local Conflict and Al-Shabaab* (s. 299-308). Oxford: Oxford University Press.

Eno, Mohamed A. (2005). *The Homogeneity of the Somali People: A Study of the Somali Bantu Ethnic Community*. St. Clements University. Tilgjengelig fra <http://www.stclements.edu/grad/gradeno.pdf>.

Eno, Mohamed A. & Kusow, Abdi M. (2014). Racial and Caste Prejudice in Somalia. *Journal of Somali Studies*, 1(2), 91-118. Tilgjengelig fra <https://core.ac.uk/download/pdf/38936975.pdf>.

Gundel, Joakim (2006, november). *The predicament of the "Oday": The role of traditional structures in security, rights, law and development in Somalia*. Nairobi: Danish Refugee Council & Novib-Oxfam.

Helander, Bernhard (2003a). The Hubeer in the Land of Plenty: Land, Labor and Vulnerability Among a Southern Somali Clan. I: Besteman, Catherine & Cassanelli, Lee V. (Red.), *The Struggle for Land in Southern Somalia: The War Behind the War* (s. 47-69). London: Haan.

Helander, Bernhard (2003b). *Slaughtered Camel: Coping With Fictitious Descent Among the Hubeer of Southern Somalia*. Uppsala: Uppsala Universitet.

Hill, Martin (2010, 23. februar). *No redress: Somalia's forgotten minorities*. Kampala: Minority Rights Group International. Tilgjengelig fra <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Research/Africa/230211summary.pdf>.

Landinfo (2007, 31. juli). *Afrika sør for Sahara - om dokumenter of offentlig forvaltning*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Afrika-sør-for-Sahara-Om-dokumenter-og-offentlig-forvaltning-072007.pdf>.

Landinfo (2015, 1. oktober). *Somalia: Klan og identitet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Somalia-temanotat-Klan-og-identitet-01102015.pdf>.

Landinfo (2018, 14. juni). *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Somalia-temanotat-Ekteskap-og-skilsmisse-13062018.pdf>.

Landinfo (2020a, 25. juni). *Somalia: Klan, familie, migrasjon og bistand ved (re)etablering*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/06/Respons-Somalia-Klan-familie-migrasjon-og-bistand-ved-reetablering-25062020.pdf>.

Landinfo (2020b, 7. september). *Somalia: Matvaresikkerhet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/09/Somalia-temanotat-Matvaresikkerhet-07092020.pdf>.

Landinfo (2021, 7. juli). *Somalia: Hawala og pengeoverføringer fra diasporaen til Somalia*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2021/07/Respons-Somalia-Hawala-og-pengeoverforinger-07072021.pdf>.

Lewis, Ioan M. (1955). *Peoples of the Horn of Africa (Somali, Afar and Saho)*. London: Routledge.

Luling, Virginia (2002). *Somali Sultanate: The Geledi City-State over 150 years*. London: HAAN.

Luling, Virginia (2006). Genealogoy as Theory, Genealogy as Tool: Aspects of Somali "Clanship". *Social Identities: Journal for the Study of Race, Nation and Culture*, 12(4), 471-485.

Luling, Virginia & Adam, Anita S (2015). Continuities and changes: Marriage in southern Somalia and the diaspora. *Northeast African Studies*, 15(1). Tilgjengelig fra <https://www.jstor.org/stable/10.14321/nortafirstud.15.1.0139>.

Majid, Nisar & McDowell, Stephen (2012). Hidden dimensions of the Somalia famine. *Global Food Security*, 1(1).

Marchal, Roland & Yusuf, Zakaria (2016, juni). *Lower Shabelle in the Civil War: Historical Dynamics of Land Conflicts in a Somali Region*. Mogadishu: NIS Foundation. Tilgjengelig fra https://www.africandpolicy.org/eu-programme/sites/default/files/Somalia_Lower%20Shabele%20report_final.pdf.

Menkhaus, Ken (2003). Bantu ethnic identities in Somalia. *Annales d'Ethiopia*, 19, 323-339.

Menkhaus, Ken (2010). The Question of Ethnicity in Somali Studies. I: Hoehne, Markus V. & Luling, Virginia (Red.), *Peace and Milk, Drought and War: Somali Culture, Society and Politics* (s. 87-104). New York: Columbia University Press.

Menkhaus, Ken (2012). No access: Critical bottlenecks in the 2011 Somali famine. *Global Food Security*, 1, 29-35.

OHCHR, dvs. Office of the High Commissioner of Human Rights (2019, 11. januar). *Letter, reference AL SOM 2/2018*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=24254>.

Perouse de Montclos, Marc-Antoine (2008). Humanitarian Aid, War, Exodus, and Reconstruction of Identities: A Case Study of Somali "Minority Refugees" in Kenya. *Nationalism and Ethnic Politics*, 14(2), 289-321.

Sheikh, Abass Kassim (2017). *Conflict Assessment Report: Hirshabelle State*. Berlin: Berghof Foundation. Tilgjengelig fra https://berghof-foundation.org/files/publications/Berghof_Conflict_Assessment_Report_HS_EN_Final.pdf.

Somali Dialogue Platform & Somali Public Agenda (2023, mai). *The role of 4.5 in democratization and governance in Somalia*. Nairobi: Rift Valley Institute. Tilgjengelig fra https://riftvalley.net/sites/default/files/publication-documents/Role%20of%204.5%20in%20democratisation%20and%20governance%20in%20Somalia_EN_4.5_WEB.pdf.

Swarns, Rachel L. (2003, 10. mars). Africa's Lost Tribe Discovers American Way. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2003/03/10/world/africa-s-lost-tribe-discovers-american-way.html>.

Waafacusub Media (2018, 21. september). Bridegroom's Uncle Burnt to Death by In-Laws Protesting Marriage on Clan Basis. *Waafacusub Media*. Tilgjengelig fra <https://waafacusub.com/articles/4788/Bridegrooms-Uncle-Burnt-To-Death-By-In-Laws-Protesting-Marriage-On-Clan-Basis>.

Muntlige kilder

Kilde A, bantu/jareer ansatt i internasjonal organisasjon. Møte i Mogadishu mai 2022.

Kilde B, bantu/jareer bosatt i Mogadishu. Møte i Mogadishu mai 2022.

Kilde C, ansatt i internasjonal organisasjon i Garowe. Møte i Garowe juni 2022.

Kilde D, representant for bantu/jareer-samfunn i Garowe. Møte i Garowe juni 2022

© Landinfo 2023

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.